

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 309

Гр.София, 23,10,2013 г.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България,
Търговска колегия, I отделение, в публично заседание на двадесет и трети
септември през две хиляди и тринадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Таня Райковска

ЧЛЕНОВЕ: Тотка Калчева

Костадинка Недкова

при секретаря К. А., след като изслуша докладваното от съдия Калчева,
т.д.№ 57 по описа за 2012г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството по т.д.№ 57/12г. на ВКС, I т.о. е образувано е по касационна жалба на И. М. Д. и М. Петрова Д., [населено място] срещу решение № 255/05.10.2011г., постановено по гр.д.№ 297/11г. от Великотърновския апелативен съд, с което е потвърдено решение № 202/21.04.2011г. по т.д.№ 346/10г. на Плевенския окръжен съд за признаване за установено на основание чл.422, ал.1 вр. чл.415, ал.1 ГПК, че касаторите дължат на [фирма], [населено място] сумата от 31489.07 лв., представляваща главница, сумата от 1440 лв. – лихва за забава и сумата от 918.75 лв. – санкционна лихва, за които е издадена заповед за незабавно изпълнение № 243/23.05.2008г. по ч.гр.д.№ 226/08г. на Районен съд – [населено място]. Касаторите поддържат, че решението е неправилно и молят за неговата отмяна.

Ответникът оспорва жалбата.

За да постанови обжалваното решение въззивният съд е приел, че между страните е сключен договор за ипотечен кредит за сумата от 31500 лв. със срок на издължаване от 300 месеца. Кредитополучателите – настоящи касатори, са извършили частично плащане, но към 20.05.2008г. не са били платени 6 месечни вноски, което представлявало основание т.20.2 от общите условия за предсрочна изискуемост на кредита. Изложени са съображения, че настъпването на предсрочната изискуемост на кредита е обусловено от два елемента: обективен – изразяващ се в забава в плащанията, и субективен – предполагащ възможност и избор на банката да обяви кредита за предсрочно изискуем. Решаващият състав е счел, че банката е упражнила правото си да

обяви кредита за предсрочно изискуем с подаването на заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение, като не е необходимо тя да обявява на длъжниците, че кредитът им е станал предсрочно изискуем, преди предявяване му за принудително изпълнение.

С определение № 33/23.01.2013г. по т.д.№ 57/12г. ВКС, ТК, I отделение допусна касационното обжалване на основание чл.280, ал.1, т.1 ГПК за проверка на обжалваното решение с практиката на ВКС по въпроса: Изискуемо ли е, по смисъла и в хипотезата на иск с правно основание чл.422, ал.1 ГПК, вземането, произтичащо от договор за банков кредит, чиято предсрочна изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение от банката – кредитор по реда на чл.418 вр. чл.417, т.2 ГПК и чл.60, ал.2 от Закона за кредитните институции?

В определение № 331/28.11.2009г. по ч.т.д.№ 306/08г. на I т.о., поставено по реда на чл.274, ал.3 ГПК, е прието, че съгласно чл.60, ал.2 ЗКИ банката може да иска издаването на заповед за незабавно изпълнение по реда на чл.418 ГПК въз основа на извлечение от счетоводните си книги, когато кредитът бъде обявен за предсрочно изискуем поради неплащане на две или повече вноски, което действие следва да предхожда сезирането на съда по реда на ГПК, като както обективното настъпване на условията за предсрочна изискуемост, така и субективният момент – обявяването ѝ, има значение за определянето на момента, от който цялото вземане е станало изискуемо и оттам – началната дата на наказателните лихви и/или на погасителната давност.

В определение № 426/16.07.2009г. по ч.т.д.№ 332/09г. на I т.о., определение № 264/07.05.2009г. по ч.т.д.№ 210/09г. на I т.о., определение № 118/24.09.2009г. по ч.т.д.№ 25/09г. на II т.о., определение № 128/31.01.2011г. по ч.т.д.№ 938/10г. на II т.о. и др., постановени по реда на чл.274, ал.3 ГПК, както и в цитираните в определението да допускане на касационното обжалване - определение № 24/11.01.2011г. по т.д.№ 884/10г. на II т.о. и определение № 127/31.01.2011г. по ч.т.д.№ 826/10г. на II т.о., които препращат към константната практика на ВКС, е прието, че ако уговорката в договора е, че кредитът става предсрочно изискуем с неплащането на две погасителни вноски, без кредитополучателят да бъде уведомяван, то фактът на неплащане следва да е удостоверен от банката чрез посочване на непогасените вноски. Липсата на отразяване на това обстоятелство в заявлението по чл.417 ГПК и в извлечението от счетоводните книги препятства проверката на съда за настъпване на предсрочната изискуемост на целия кредит и респ. дали предявеното със заявлението вземане подлежи на изпълнение. Изводите на съда по чл.418, ал.2 ГПК трябва да са извлечени изцяло от недвусмисленото съдържание на документа, а не да се налага тълкуването му.

Според решение № 58/15.04.2009г. по т.д.№ 584/08г. на II т.о., решение № 92/16.06.2009г. по т.д.№ 467/08г. на II т.о. и решение № 130/27.10.2009г. по т.д.№ 139/09г. на I т.о. уговорената с договор за кредит предсрочно изискуемост на задължението не настъпва автоматично с факта на неплащане на уговорените анюитетни вноски с настъпил падеж, а с упражняване на правомощието на банката да направи кредита предсрочно изискуем, което може да стане и с молбата за издаване на изпълнителен лист на основание чл.237, ал.1, б."в" ГПК /отм./ за цялата сума. В посочените решения са разгледани хипотези, при които настъпването на предсрочната изискуемост е уговорено в договора като право на банката да обяви кредита за предсрочно изискуем при неплащане на една, две или повече погасителни вноски, с оглед на определянето на 6-месечния срок по чл.147, ал.1 ЗЗД, в който бездействието на кредитора спрямо длъжника има за последица преклудирание на отговорността на поръчителите. В решенията по същество е прието, че с подаването на молбата по чл.237, ал.1, б."в" ГПК /отм./ срещу длъжника по договора за кредит банката е упражнила правото си обяви кредита за предсрочно изискуем и от този момент тече срокът по чл.147, ал.1 ЗЗД.

В решение № 345/12.11.2012г. по гр.д.№ 481/12г. на III гр.о., постановено по реда на чл.290 ГПК след допуснато касационно обжалване по същия въпрос, са изложени съображения, че кредиторът /банката/ е направил изявление за предсрочна изискуемост на цялото си вземане в депозираната искова молба по друго дело срещу длъжника по договора, от който момент тече срокът по чл.147, ал.1 ЗЗД. В случая, по същество е счетено, че предсрочната изискуемост е настъпила с предявяването от кредитора на иска по чл.240 ЗЗД срещу главния длъжник, но по това дело претенцията е била частично предявена и тъй като в 6-месечния срок кредиторът не е потърсил отговорност от длъжника за остатъка от цялото задължение, отговорността на поръчителя е отпадналата за разликата между присъдената сума спрямо главния длъжник и останалата част от задължението.

След допускане на касационното обжалване по настоящото дело е поставено по реда на чл.290 ГПК решение № 172/25.03.2013г. по т.д.№ 849/11г. на I т.о. по въпроса: „дали целият дълг по един банков кредит става предсрочно изискуем при сбъдването на определени, посочени в договора факти или е необходимо и волеизявление на банката до длъжника, за да настъпи предсрочната изискуемост”. Съставът на I т.о. на ВКС се е позовал на разрешението, дадено в решение № 58/15.04.2009г. по т.д.№ 584/08г. на II т.о. в частта, че банката може да направи кредита предсрочно изискуем с молбата за издаване на изпълнителен лист за цялата сума, и по аргумент за по-силното основание е приел, че заявлението на банката по чл.417, ал.2 ГПК представлява по естеството си именно упражняването на правомощието ѝ да направи целия остатък по кредита предсрочно изискуем. В случая, уговорката

в договора е била кредитът да бъде обявен за предсрочно изискуем, когато неиздължената сума е равна на три месечни вноски. В заявлението по чл.417 ГПК банката се е позовала на обстоятелството, че към определена дата, свързана с преустановяването на обслужването на кредита с повече от три месечни анюитетни вноски, цялото задължение е обявено за предсрочно изискуемо. Съдът е приел, че кредитът е обявен за предсрочно изискуем със заявлението по чл.417 ГПК и от датата на депозирането му е постановил заплащането на законна лихва върху главницата и към тази дата е изчислил дължимата договорната лихва.

Настоящият състав на ВКС намира, че е налице решаването по различен начин на идентичен правен въпрос в решение на ВКС /решение № 172/25.03.2013г. по т.д.№ 849/11г. на I т.о./, постановено по реда на чл.290 ГПК и определение на ВКС / определение № 331/28.11.2009г. по ч.т.д.№ 306/08г. на I т.о./ , постановено по реда на чл.274, ал.3 ГПК, поради което съгласно т.2 на ТР № 2/28.09.2011г. по тълк.д.№ 2/10г. на ОСГТК на ВКС следва да сезира ОСГТК на основание чл.292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение.

Мотивиран от горното, съставът на Върховния на касационен съд

О П Р Е Д Е Л И :

ОТМЕНЯ определението от 23.09.2013г. по т.д.№ 57/12г. по описа на ВКС, ТК, I отд.

ПРЕДЛАГА на ОСГТК на ВКС да постанови тълкувателно решение по следния въпрос:Изискуемо ли е, в хипотезата на предявен иск по чл.422, ал.1 ГПК, вземането, произтичащо от договор за банков кредит, чиято предсрочна изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение от банката – кредитор по реда на чл.418 вр. чл.417, т.2 ГПК и чл.60, ал.2 от Закона за кредитните институции?

СПИРА производството по т.д.№ 57/2012г. по описа на ВКС, ТК, I отд. на основание чл.292 ГПК.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.